

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **AUG. OINAS.** TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **GUSTAV SAAR**
ADELE JÜRGENS

Maiõhtu ja 1. mai rootsi yliõpilastel.

Prof. Helge Kjellin.

Talve raskused ja pimedused on vähenend, päevad on vähehaaval pikenend ja viimaks ometi seisab ukse ees kaua oodet päev, kus kõik raamatud puhkavad ja yliõpilased viskavad oma mustad talvemytsid nurka ja toovad välja kevade, noorusrõõmu ja kuldse vabaduse sümbooli, valge mytsi.

See on Uppsala. Kõik linna neiud kannavad uusi kybaraid ja heledaid riideid, päeva- ja yliõpilaste auks ja enese ehteks. Paar paari järgi käivad nad mõõda uulitsaid ja ootavad yliõpilasi. Sää! tuleb üks „valgemyts“! Hurra! See oli esimene. Sää! number kaks, sää! veel üks. Neiud loevad neid numbrid agarasti, sest kui see hästi läheb saab terve 100 nummert kord jälle tagasi tulema selle aasta jooksul. Yliõpilased hulguvad ehk seisavad ryhmiti tänavanurkadel või istuvad pikas reas kuskil ja soojendavad end päikesepaistes. Alles õhtul hakkab see tõsisemalt pääle. Kell 8 koguneb üks „rahvuskond“ (s. o. maakondlik kogu) teise „rahvuskonna“ järele Odinslundi. See valendab, see näib olevat nagu terve aas täis lumelilli.

Kõik yhinkute ja „rahvuskogude“ lipud rongi ees, nende järel lauljad, säetakse end nelja-kaupa ritta. Sest saab pikk rong — 1500 yliõpilast ootavad marsisignaali. Laulujuht tõstab oma kepi „Laul yliõpilase õnnelikust päevast“ kõlab õhtuses õhus, rong hakkab liikuma — yles Carolinamäele, yles mitmesajaaastase Vasa lossi juure. Selle yhe ymarguse võimsa nurgatorni juures jäädakse seisma. Suurepärane väljavaade avaneb säält yle tumedalt laotuva laia legendiku, kus juba leegitsevad tuled ning syttivad siin ja sää!—rõõmupärest et kevad ja valgus on tulnud jälle tagasi. Yliõpilased laulavad — kevadele, päikesele, rõõmule, elule. Yliõpilaskonna juhataja peab kevade kõne kõigest, sellest mida loodetakse noorusest — samusugusest ilusast kevad-õhtust. Siis pöörab ring ümber ja läheb tagas Odinslundi; säält minnaks laiali ja „rahvuskonnad“ tulevad igaüks oma majasse, et terve õõ läbi pidada rõõmsat pidu kõnede, laulude ja vennastusejoomisega. Hiljem õõsel hakkavad rahvuskogud käima yksteist tervitamas. Terve „natsioon“ lipu ja kuraatoriga (esimehega) eesotsas läheb

SISU: Prof. H. Kjellin: Maiõhtu ja esimene mai rootsi yliõpilastel. J. Kiivis: Duell ja seltskond. Therese Vatter †. Hugo Pooman. J. Kärner: Mõnda neist hirmus tähtsast ja igavesist asjust. K. Elfelt: Üliõpilase märkused Daani akad. elu üle. Jaan Metslane: Yliõpilastyype III. R. V.: Märkus T. Variku ääremärkuse puhul. Muusika, kirjandus ja akad. kroonika.

Hind 25 mk.

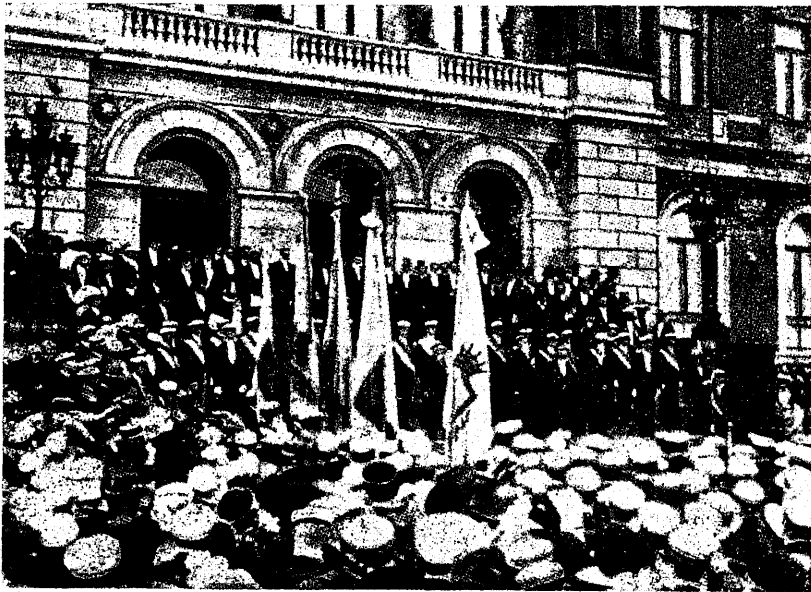
*Esimene mai on kujunemas meie yhiseks akadeemiliseks noorus-
pyhaks — ajaks, mil heidetakse kõrvale kõik vana ja iganenu. Tõrvikute
tuled osutavad yhtumist tärkava kevadega! Paljude yhiste ettevõtete nime-
päevaks on saanud kevadpyha: Nimede eestistamise tähtpäevaks pole
asjatult võet 1. mai — see töö nõuab vaimustust ja yhistunnet. Saagu selle
kõrval esimese mai hyydsõnaks veel yhe teise ettevõtte — Yliõpilasmaja teos-
tumine, kus meil igal ajal on võimalus end yhise tervikuna tunda ja avaldada!*

lähema naaber „natsiooni“ juure. Lärmi ja lau-
luga marsitakse pidulikku saali, mille üks ainus
pikk pidu laud läbistab. Mõlemad „rahvuskon-
nad“ asuvad
teine teisele
poole lauda,
kuraatorid
keskel pun-
shiga täidetud
karikate juu-
res. „Võõra-
maalaste“ ku-
raatorpõrutab
lusikaga vastu
lauda ja peab
kõne. Elegant-
sete ja osa-
vate sõnadega
peab ta armu-
heitmatult ja
satiirilisel
vastasrahvuse
yle nalja
heitma. Aga
sää! järgneb
just niisama
terav ja nalja-
rikas kõne
vastuseks. Ja
siis hakkab yleldine leppimine ja rõõmus ven-
nastamine. Veel hilisemal õöl tehakse samasu-
gune vastuvisiit enne võõrsile tulnud rahvuse
juure.

Lundis see osalt teistmoodi. Sää! pole
plikadel seda rõõmu 100-ni lugeda, sest terve
päeva jooksul-viimasel aprillil — ei nähta yhtki
valge mytsi. Sää! kogunetakse alles õhtul yli-
õpilasmajas. Eri rahvusyhinguid on kyll ka
Lundis, aga kelgi pole oma korterit nagu
Uppsalas, vaid kõik asuvad yliõpilaskonna yhi-
ses majas. Istutakse pikkade ja lyhikeste lau-
dade ääres, rahvuste lippudega pidulikult ehitud

saalis. Yha tõusva lõbusa tujuga mängitakse
kõiksugu yliõpilasnalja. Kui õösel kell lööb 12, võe-
takse toolide ja laudade alla peidetud va'ged

mytsid välja
ja pannakse
pähe, yliõpi-
laskonna esi-
mees peab
kõne, ja siis
hurraatakse
ja lauldakse
yheskoos, ja
siis ränna-
takse välja et
Lundagårdis
pyhendada
päikeselau-
liku Essaias
Tegnéri au-
sambale noor-
soo auavaldu-
selauga, ja —
yhtlasi jahu-
tada kõigil
liig tuliseks
läinud pääaju-
sid. Muidugi
mõista, võta-
vad neistpidu-
meesliikmetega,

1. mai Uppsalas.

dest osa yliõpilaskoorid oma meesliikmetega,
nii Uppsalas kui ka Lundis.

Esimest maid pyhitetakse peagu yhtviisi
mõlmas ylikoolilinnas. Üliõpilaskonnad lähevad
rongis ylikooli, kus rektor ja kõik professorid
ja dotsendid ootavad, ka nemad on valgete-
mytsidega. Peetakse kõnesid ja lauldakse. Tä-
navail valitsebkarnevali meeoluserpentiini-jakon-
fettipildumisega, säravad gaasipallid, kostab trom-
peete ja igasugu kära. Kogu linn on jalul, et
vaadata yliõpilasi ja ise lõbutseada. Ja nii kestab
lõbu, laul ja kevaderõõm kevsdest vahet-
pidamata kuni suve alguseni. Rootsli keelest A. A.

Duell ja seltskond.

Üliõpilastevahelised duellid Tartus on avalikuks saladuseks — räägitakse päris täpsalt, mitu duelli ühel või teisel semestril olnud jne. Viimane juhtumine sai oma õnnetu lõpu tõttu üldiselt teatavaks ja oli põhjuseks duelli kohta üli-teravate, hukkamõistvate seisukohtade avaldamiseks osa ajakiranduse (Vaba Maa, Postimees) poolt. Et asi ligidalt üliõpilaskonda puutub, olgu lubatud ka Üliõpilaslehe veergudel tema juures peatada.

Duelli küsimus on üks huvitamaist meie seltskonna vaimlise ilme peegeldajaist. Ei ole mingit kahtlust, et meie avalik arvamine, nii palju kui see kirjanduses, ajakirjanduses jne. väljendub, kindlasti duellivaenuline on. Meil ei ole ühtegi avalikku duelli põhimõttelise kaitsemise katset tehtud, (on esinedud paremail juhtumistel ainult üksikute kaudselt duelli soodustavate ettepanekutega, mille juures allpool eraldi peatame). Selle järele otsustades peaksid duellid meil hoopis võimatamad olema. Tegelik elu tõendab aga vastupidist. Siin tuleb kord jällegi teravalt ilmsiks meie avaliku elu kahepalgelisus: osa meie haritlas ja üliõpilaskonnas on valitsemas sarnased intiimimad tõekspidamised ja vaated mis mitte ei ulata avalikkuse pinnani, mis avaliku selgituse teel ei katsu end maksma panna, vaid varju jäädes ja seega ka avalikkude pealetungimiste vastu kaitstud olles meie ideoloogilise põrandaaluse või kulissidetaguse moodustavad, nagu poliitilist terminoloogiat tarvitades öelda võiks. Meil on „suure hulga“ jaoks ühesugused ja isiklikeks tarvitamiseks teistugused ilmavaatelistes normid. See on, mis kogu meie olemisele lühikesehingelisuse ja verevaesuse pitsati surub: väliste tundemärkide järele paistab kõik paremas korras olevat, kõik üksmeelne ja selge, kuid ühegi sirge ja jõurikka tegevusjooneni me siiski naljalt välja ei jõua, sest äkki hakkavad kusagil saladuslikkuses senini mitte avaldunud jõud töötama, mis sagedasti hoopis vastupidiseid sihte taotlevad. Seletada võib seda nähtust ehk osalt oskamatussega omi vaateid tagajärjekalt pealetungimiste vastu kaitsta, osalt aga ka ääretu passiivsusega ja hoolimatusega. Meil on nimelt just need veendumused millega avalikult välja ei tulda, ikka väga pealiskaudselt omandatud, need ei ole saanud inimese sisemise mina lahutamata osaks; inimene ei ole vaadetega nii kokku kasvanud, et ta otsekohe reageeriks, kui tema tõekspidamisi puudutakse — reageerib harilikult alles siis, kui juba mitte enam ilmavaatelistele vaid isiklikule küljele kallale kiputakse. Peab ääretult arenematu ühiskondlik arusaamine olema, et kirjeldud seisukohal asuda ja mitte huvi tunda oma veendumiste ja paremate tõekspidamiste

levitamisest ja võidule viimisest. Või on siin tegemist nimelt strateegilise võttega, „passiivse vastupanuga“, mis loodab, et vastane rahule jääb, kui teda mitte äritada? Kui nii, siis on antud juhtumisel tagajärjed soovivad: tööpoolest on duelli küsimus meil duelli pooldaja mitteleidumise tõttu päevakorrast ära nihkunud — ja kaua sa ikka nägemata vaenlasega võitle! Tuled arvamisele, et, võib olla, pole seda vaenlast üldse olemas!

Kuid just selle tõttu, et seltskonna tähelepanu duellilt pöördud, on see tähelepanu ise loiumaks muutunud ja ülemal kirjeldatud ideelisel kulissidetagusel võimalus tekkinud mõju omandada — see oli tal seda kergem, et duellist osavõtmise või mitte osavõtmise küsimus tehakse isikliku vapruste või arguse küsimuseks. Ja nii juhtub, et põhimõtteline duelli eitaja väljakutse saamisel selle teinekord vastu võtab — et teda mitte arguses süüdistada ei saaks. See on, mis duelli vastu võitlemise eriti raskeks teeb. Näitena sellest, kuidas ümbruse eelarvamised võivad inimest türanniseerida, olgu meeletuletatud juhtumine Asutava Kogu päevilt, kus rahvasaadik ja tuntud kirjanik ühe konkreet juhtumise puhul seletas, et ta mõnesuguste eelduste juures väljakutse duellile, võib olla, vastu oleks võtnud. Ei tea, kas nimetatud kirjanik oma seletuse andmise juures seda mõtles, millist demoraliseerivat eeskuju ta annab seletustega erese võimalikust valmisolekust järeleandmiseks „inimlikelele narrustele“, nagu mäletatavasti ta omad sõnad kõlasid.

Ka üks teine juhtumine meie parlamendi ajaloos näitab, et „midagi Daani riigis mäda on.“ — Hiljuti tekkis konflikt kahe rahvasaadiku vahel, kus juures ajalehtede tõlgitsemise järele jälle väljakutse duellile figureeris. Asjaosalised seesuguse ajalehtede tõlgitsemise vastu ei protesteerinud. Nii on siis vähemalt kaks põhimõttelist duellanti vabariigis — nii pidi iga kodanik asjast aru saama ning . . . eeskuju võtma!

Ja argu arvatagu, et seda eeskuju ei võeta, puudutab ju duell väga õrnaloomulisi kohti inimeses — isiklikku vaprust ja argust ning iga väiksemgi avalik eeskuju võib paljude peale survet avaldada. Eeltoodud konkreetseid juhtumised näitavad, et meie avalik arvamine kuigi palju tagatisi ei paku selleks, et me ühel päeval kahevõitlusel ei võiks kaotada mõnd loovat kirjanikku või riigimeest. Mene-tekkel on seinale kirjutatud!

Arvan, et duelli mõttetust tõendama hakata enam tarvis ei ole, ainult üht üliõpilaste keskel sagedasti kuuldatavat argumenti tahaksin mõõda minnes puudutada: nimelt seda, nagu oleks

Stud. phil. Therese Vatter (sünd. Kutsar).

15. veebruaril s. a. suri südame nõrkusesse peretonitis'i tagajärjel korp! Filiae Patriae tegevliige stud. phil. Therese Vatter-Kutsar.

Kadunu sündis 17. (30.) märtsil 1896. a. Lustiveres Põltsamaa kihelkonnas, vallakirjutaja tütre. Oma alghariduse sai kodus. 1906. a. astus ta Staraja-Russa tütarlaste gümnaasiumi, kust aga juba kolmandast klassist nõrga tervise tõttu lahkuma pidi. Siis jätkas kodus omi õppinguid ja tegi 1914. a. eksami Paide tütarlaste gümnaasiumi 7 klassi, mille ka järgmise 1914. a. kevadel lõpetas. 1915. a. astus Riia kõrgemasse muusikakooli, mis tolal ajal Tartus viibis, ja peale nimetatud kooli tagasi viimist Riiga jätkas oma muusikalist haridust Eesti Helikunsti Seltsi muusikakoolis ja erateel: 1921. a. teisel semestril astus Tartu Ülikooli filosoofia teaduskonda keeletadust õppima.

Therese Vatter'iga kaotasime ühe anderikkamatest kaasvõitlejatest, kes oma nõrga tervise peale vaatamata, kogu oma õppimise ajal andekuse ja teadmiste poolest enese peale tähelepanu pööras. Ta tundis teaduse ja kunsti vastu suurt huvi ja püüdis võidelda ja ülesaada kõigist takistustest ning raskustest, et seda omada.

Hulgas ei olnud ta mitte silmapaistev — oli vaikne ja tagasihoidlik, kuid, kui inimene, kandis hinges palju väärtusi, mis tema poole tõmbasid kõiki, kes teda lähemalt tundsid. Oma hääsüdamlikuse ja õrnusega võitis kõikide sümpaatiat. Säades oma elu eesmärgiks kõrgemad, jäädamad, sihid — lootes ja uskudes, nendesse, püüdis seda ka teistes kinnitada. Alati oli ta rahulik, — ja näis, et kunagi ei tumestund ta hingeline tasakaal. Armastas iseäranis, muusikat ja kunsti, mis välja kasvas tema sisemisest sügavast, rütmilisest elust, tema naiselikus õrnusest kõikide vastu.

Tema lahkumine meie keskel tundub kõikidele valusa kaotusena — valusana, kui üks ülekohtu, et seal, kus on niipalju noort elujõudu ja lootuse, surm kõik lõpetab. Kuid siiski osa tema hingest, tema ilusamad noorusaastad, nende üleelamised ja mõtted jäävad meie keskele ilusamate, unustamata mälestustena.

duellil mingi kasvatuslik väärtus, nagu oleks see üks abinõu, mis inimest sunnib end vaos ja oma kaaslaste vastu viisakalt üleval pidama. See on umbes samasugune väide, millega esinevad n. n. parlamendi — duelli pooldajad, kes duellis näevad kindlustust rahvasadikute auga hoolimata ümberkäimise vastu. Tegelik elu näitab aga just vastupidist, just neis parlamentides, kus kombeks oli auhaavamisi duelli teel lahendada, tuli neid haavamisi väga sagedasti ette. Ja mis on lõpuks hõlpsamgi kui

Hugo Pooman. †

18. märtsil s. a. lahkus Tallinnas vabaturma läbi Hugo Pooman. Viimasele puhkepaigale sängitamine oli 23. märtsil Rahumäele.

Kadunu oli pärit Kuivajõe vallast ja sündis 9. apr. 1903. a. Õppis algkoolis, siis kaubanduskoolis ja astus 1920. a. Tallinna õpetajate seminaari. Seminaaris õppides võttis agaralt osa koolinoorsoo elust ja oli seminaari kooperatiivi organisaator ja esimees. 1922. a. kevadel sooritas seminaaris lõppeksamid, omades sellega abituriendi diploomi ja õpetaja kutse. 1922. a. sügisel astus tehnikumi tehnilise keemia osakonda, ühtlasi ka korp. „Kaljola“ liikmeks. Ksv! ksv! keskel suutis ta suurt lugupidamist võita, nii et teda varsti kui korporatsioonide liidu juhatuse ja üliõpilaskonna edustuse tegevamat liiget tunti. Ta anderikkus ja vaimuteravus äratas tähelepanu professorite ja dotsentide keskel. Oma milmekülge töö kõrval oli ta linna 24. algkooli matemaatika ja füüsika õpetaja.

Kes võis aga teada, et Hugo Pooman oma paljutöötava elu kesk edurikast tööd ja õitsevat noorust lõpetab? Siin oli midagi müstilist tema karakteris, mis näis ainult õudse nägemuse illusioonina tema elupäivil, ent mis selgitab nüüd vabaturma probleemi: ta hing tundis end nagu ääreitu kosmose olevat, kellele kitsas aju lõpmatus ja väiklane oli elu. Elust loobumiseks tõuget andis ta halb nägemine, mille absoluutse kadumise hädaoht tulevikus ähvardas. Tõuget andsid ka vahejuhtumised ühe lapsega sõbraga.

Raskelt tabas kõiki ta traagiline surm. On ju nii: meie ei oska inimest elupäivil hinnata, vaid allas kaotamisel tunneme ta väärtuse.

Ta vaikis kesk kaunimat noorust, vaikis kesk üürikest ja möödaminevat nooruse koiduhetket, jättes leinama ema, kelle ainuke poeg oli. Ent meie keskel elavad temast parimad, kustumata mälestused! Sit tibi terra levis! A. S.

põhjendamata süüdistust kuulide vahetamisega põhjendada või täiesti motiveeritud süüdistust jällegi kuulidega motiveerimatuks teha. Üliõpilaskonnas omandab duelli kui kasvatusliku teguri rõhutamine veel isesuguse kõrvalmaigu: Meil on rõhuv enamuse üliõpilastest, kes duelli järele mingit tarvidust ei tunne, sest et nad auasju aukohtu teel õiendavad, mis pakub küllalt kindlustust haavamiste vastu. Kui aga mõni rühmitus arvab sellest mitte jatkuvat ja oma liigete jaoks ka duelli ette näeb, siis võib sellest ainult nii aru saada, et antud rühmitus peab oma liigete tegude reguleerimiseks harrilikku dest karmimaid abinõusid tarvitama!

Eelpool nägime et seltskonnas küllalt teravalt eitav seisukoht duelli vastu ilmsiks ei tule seetõttu, et duelli avaliku kaitsmisega kusagil

ei esineda. Kuid sellega ei pea end petta laskma. Võitlus duelliga peab viimase lõpulikult kaotama. On kurb, et meil viimasel ajal duellide arv sagedamaks on läinud. Kas see viimati sümptomaatiline ei ole? Duell on seni pead tõstnud ikka rahvaelu kurvematel ajajärkudel: Prantsusemaal Henri III ja Louis XV, Saksamaal kolmekümneaastase sõja, Saksa üliõpilaskonnas eriti pennialismi õitsemise ajal. Duelli kaotamine Eestis — ei tohiks nii raske olla kui mujal, sest teda võimaldavad eelarvamised peaksid oma kunstliku külgepookimise tõttu mitte väga tugevad olema, kuid sellegi pärast nõuab see seltskonnalt täit tähelepanu. Tuleb kindlasti kõigi nähtuste vastu välja astuda, mis kuidagi duelli soodustavad. Seltskonna hukkamõistetv arvamine peab selgelt väljenduma duelleerijate ja väljakutsete andmisega ja vastuvõtmisega avalikult mängijate vastu. Samuti peab neile, kes julgevad isiklikult duelli eemale tõugata, osaks saama täieline seltskonna moraalne toetus.

Käsi käes avaliku arvamise tugevamaks muutmise peab käima duellivastases võitluses seaduseandlus. Meie uues kriminaal-seadustiku eelnõus on vastavad sammud astutudki sellega, et duell on sarnastatud harilikule kuritööle, millele ka harilik trahv järgneb. Sel puhul on „Oiguses“ nr. 5. 1923. a. sõna võtnud K. Grau, kes leiab, et duelli seadmine kõrvuti hariliku kuri-

tööga, „koguni lubamata nähtus on“. Kriminaalseadustiku kokkuseadja komisjoni seisukohta duelli asjus ei saavat „ei ajalooliselt, õiguse psühholoogiliselt ega kriminaal-poliitiliselt õigeaks ega ajakohaseks pidada“. Ei saa hästi aru mis arvab K. Grau sellega, et ajalooliselt ei ole komisjoni seisukoht õigustatud. Kas seda, et praegune duell on välja kasvanud omal ajal täitsa lubatud instituudist? Kuid mis see siis tõendab? Ühiskondlikus elus on palju sarnaseid nähtusi, mis varem lubatud olid, nüüd aga mitte. Ka lastehukkamine oli kord päris seaduslik, naiste ja laste müümisi on veel võrdlemisi hilja ajaloolisel ajal ette tulnud, verine kättemaks figureerib Kaukasuse rahvaste juures veel praegugi. Kas viimaseid nähtusi ka ei tohi „harilikude kuritegudega“ ühele astmele seada?

K. Grau ütleb edasi: „Teoreetiliselt võib duelli vastu ja poolt väga palju rääkida, kuid seadusandlus peab kõige pealt rahva või ühiskonna arusaamisega ja õiguse mõistmisega rehkendama“. — Väga huvitav oleks kuulda, mis K. Grau arvates näit. duelli poolt võiks rääkida. Jääme ootama. Kahtlane on väide, et seadusandlus peab eestkätt ühiskonna õiguse mõistmisega rehkendama. Kas alati? Omal ajal, osalt veel praegugi, maksis randlaste seas arvamine, et hukkunud laevade saak neile kuulub. Kas pidi seadusandlus sarnase ranna-õigusega

Mõnda neist hirmus tähtsaist ja igavesist asjust.

Herra Vladimir Adams-Aleksandrovski, viacratsesejate vagast ristikogudusest, on minu värssromaani „Bianka ja Ruthi“ puhul „Üliõpilaslehes“ avaldanud mõnituse, millele mind lubatagu teha mõningaid äärmärke.

Peaks ometi kord selge olema, et iga kirjanduslik teos on kõigepäält esteetiline nähtus ja teda seepärast tuleb vaadelda esikätt esteetiliselt seisupaigalt. Teiseks on iga kirjanduslik nähtus oma ette maailm, tervik ja seepärast vaadeldagu teda ka tervikuna. Kuid härra Adams-Aleksandrovski nõuab minult mingisuguseid „sügavaid ja tähtsaid sõnu tähtaist ja igavesist asjust“, kisub minu teosest karvupidi paarkümmend üksikut või poolikutki värssi välja, seab need ritta ja otsustab siis kähku: hirmus tähtsaist ega igavesist asjust siin ei kõnelda, seepärast — praht puha, see Kärneri teos!

Kui tarvitada sellast meetodi, võiks „Bianka ja Ruthi“ puhul sama tagajärjericvalt „tõendada“, et Kärner on rõõvel ning mõrtsukas — appi, vabariigi politsei! Tähendan härra Adams-Aleksandrovski kurvastuseks kohe, et mul vähematki aukartust ei ole selle isehakanud paha kohtuniku Vladimiri ees. Sest see härra ei ole, enne kui kirjutada rasket süüdistusakti, vaevaks

võtnud „Biankat ja Ruthi“ korralikult läbigi lugeda. Ta kirjutab: „Kangelane sõidab välja maale, Ruth talle järele ja“ — need teised sõnad. Aga härra Adams-Aleksandrovski, see on ju võltsimine — kuhugi ei sõida Ruth kangelasele järele, lugege ometi tähelepanelikumalt!

Punkt teine: „Bianka ja Ruthi“ loodusevärssidel ei olla hinge, leiab härra Adams-Aleksandrovski ja hüüab koolmeistrilikult: „Ja veel — vaadake meie naiste, meeste silmisse — sääligi peegeldub see karge ja ülev loodus!“ Noh, vali kohtunik, siis kõlbate juba kõige vähem oma ossa. Meie meeste ja meie naiste silmadest ning meie loodusest oskab küll iga eesti kirjanik paremini lugeda kui Teie, kes Te venekeele „pühal teel“ inimese „lihast oigete gammat tahate välja pigistada“. Kui Teie viibides juuli või augusti hämarail õil meie kodumaa metsas või põllul, pannud pää pehmele rohule, ei aima mingite sõnulmääramatude lõhnade puhangut õhus ja taamal otsekui kellegi jalaastet, kui Teie seda ei tunne, siis ärge sellest prauhti! Järeldage, et teine seda ei või tunda. Kui Teie sellasel silmapilgul valmis ei ole harduses hüüdma: „Mets, koha! Käbi, sa ladval kiigu! Valmi voos!“ — siis ärge tulge mõnis tema: „Paanitsev

leppima? Samuti valitses rahva seas veel arusaamine, et vargus mõisalt ja kroonult on lubatav. Pidi seaduses sarnasele arusaamisele järeleandmisi tehtama? Ja miks arvab K. Grau, et duelli sarnastamine tavalisele kuritööle rahva õiguse mõistele vastu käib? Hoopis ümberpöördukt. On juhuseid olnud veenduda, et lihtne külaelanik duelli teisiti kui hariliku kuritööna ei oskagi kvalifitseerida, — rahva enamus aga ju lihtsaist külaelanikest moodustubki.

Veel mõtleb K. Grau duelli kergema karistuse tarvidust põhjendama võivat väitega, nagu ei oleks minevikus karmid seadused duelli vastu otstarbekohaseks osulunud. Ajaloolised tõsi- asjad tõendavad aga vastupidist. Peaaegu igal pool, kus karmide abinõudega duellile vastu astuti, langes duellide arv kiiresti, muidugi sel puhul, kui olevaid seadusenorme ka järjekindlalt teostati ja need ainult paberile ei jäänud. Eriti Prantsusmaa kohta võib jälgida, kus Henri IV, Richelieu, ja Louis XIV oma määrustega suudavad duellide arvu tuntavalt vähendada*). Miks

*) Vt. Dr. G. v. Belov — Das Duell in Deutschland. Kassel 1896. lhk. 4 j. j.

luuletaja kõnnib suvitukohal ja aina kamandab, nagu oleks teda too Keegi oma komissaariks Elva määraanud.“ Millised „sügavad ja tähtsad sõnad“, milline leidlikkus! Aga needsamad sõnad on ütelnud August Alle juba aastate eest, arvustades Rich. Rohti „Hümne Paanile“.

Üldse — need „reministsensid“! Kohtunik Vladimir muudkui loeb neid: siin Oscar Wilde, sääl Lermontov — siin Goethe, sääl isegi Jack London (siin, tark kohtunik, tulen jälle Teie mälu appi: mitte London, vaid Hamsun). Aga kas on siis need Teie tsiteeritud seesugused „sügavad ja tähtsad sõnad“, et neid ainult Wilde või Goethe võib leida? Ja kas ei või siin olla ka mõni tahtlik võte, nagu seda romaanis kohati on väljendatudki: nii Glahni ja Li-Tai-Pe nime- dega? Värsimõöt on igatahes teadlikult võetud pushkinlik, ja seda ei saa mulle keelda ükski Adams.

Ehk olgugi: kui Teie oma tarkuses „Biankast ja Ruthist“ leiate „reministsense“ — mida need tõendavad, kas teose, kui kunstitöö vääritust? Erapoolefum arvustus on ometi märkind, et „Bianka ja Ruthi“ „kunstiline raskus seisab ta lüüri- listes meeolukujutuses, sügava tundega kantud loodusromantikas ja Olaf Amose traagilistes eneseeritlustes.“

Seega oleme siis välja jõudnud „romaanideelisele sisule.“ Kohtunik Vladimir näeb siin „tühjust, nihili, aatetuse triumfi kuulutamist ja sanktsioneerimist“, sest Käerneril ei olla „sügavaid ja tähtsaid sõnu tähtsaist ja igavesist asjust.“ Ah, härra Vladimir Adams-Aleksandrovski kes

aga karmid seadusenormid teinekord tagajärgi ei annud, tuli sellest, et need valitsejate sagedase armuandmise tõttu mõju ei omandanud — loodeti alati kuninga läbi karistusest peaseda. K. Grau arvates võiks duellist osavõtjale ainult mitte- häbistavaid karistusi määrata, s. o. rahatrahvi, aresti ehk kindlusesse mõistmist. On ju töö- poolest duelli juures momente, mis teda hariliku kuritööst eraldavad, kuid liig kergete karistustega saadakse vististi ainult seda kätte, et duell tööpoolest harilikuks tapmiseks võib muu- tuda. Praegu on lugu nii, et duellant paneb küll oma elu hädaohtu, kuid selle eest ootab teda vastase surmamise puhul rehabilitatsioon seltskonna silmis ja palju väiksem karistus võrreldes hariliku kurjategijaga, kes küll ei riskeeri eluga, kuid asja ilmsiks tulekul enese täieliku seltskonnast väljatõukamisega ja ränga sunnitööga peab rehkendama. Mõlemad riskee- rivad, raske öelda, kumb rohkem.

Niihästi kriminaal-seadusandlus, kui ka selts- konna õiguse mõiste peavad teravalt omad piigid pöörama duelli vastu, et hävitada üht visamaid ühiskondlikku pahet.

J. Kiivis.

Te ehtvene kombel kahekümnendal aastasajal otsite igavesi tõesid, julgen Teile meele tuletada, et kõige igavesema tõe ledis juba Koguja, ning see kõlab nii: kõik on tühi siin päikese all, üks selge tühi asi! Teie peate ennast „püha tee“ prohvetiks ja säälsamas — võltsite (kas meelega või arusaamatuses, seda ma ei tea). Teie leiate „Biankast ja Ruthist“ nihile ja aate- tesse triumfi õigustamist, kuid seda võib säält leida ainult — väga veidrate võtetega.

Olen Olaf Amose eneseeritlusis kirjutand selle haige, petund, käristatud-hingega modern- inimese eneseleidmist looduses ning lugemisse süvenedes ja tema väljajõudmist tervemale, tasa- kaalsemale elusuhtumisele. Tema kõikumine kahe naise vahel (see peaks ometi lugedes igale selguma) on ju õieti heitlus kehalise, maa poole kiskuva oletsemise ja ilusamat, vaimsemat elu januneva vahel, ja võit on antud teisele. Olaf Amos sureb, kuid ta pesimism on lasknud, et elu — ideaalsem, vaimsem nimelt — on ometi suur väärtus, tal jääb alale armastus looduse ja inimeste vastu — just nende vastu, keda „on orjastand türannia“, „kes varjus käivad oma teed.“ Et romaanis ei ole suuri sündmusi, see oleneb ju Olaf Amose karaktrist, ta tempera- mendist. Passiivi, eritleva inimesena ta ei saa ju toimida ilmapõrutavalt.

On õieti kurb, et kõike seda tuleb koguni „akadeemilisele arvustajale“ orgiotsaga kätte näidata, kuid saame siiski aru: „enese alahoid- mise instinkt“ sunnib noidki arvustajaid mater- dama inimest, kes midagi rohkem on korda

Üliõpilase märkused Daani akadeemilise elu üle.

(Eesti üliõpilaskonnale pühendatud.)

I.

Üliõpilase elu on pärast sõda täielikult muutunud. Rohkem kui enne ollakse sunnitud seisukohta võtma mitte ainult vanade probleemide suhtes, vaid ka määratu hulga küsimuste kohta, mis enam — vähem sõja tõttu esile kerkinud, on uusi voole uute prohvetitega, kes inimest uueks luua tahavad. Nad lähevad oma eesmärgile paari sammu võrra sellega, et nad end ei pese ja oma jukseid ei lõika. On ju vaja otse algusest peale hakata! Oluline on siin nähtavasti, et see midagi uut, ainult — minu herrad — midagi uut, mida pole nähtud!

On tekkinud vool, mis alguse Norrast saanud ja oma ideaali Norra luuletajas Hans Kinck'is ja viimase eetilises idealismis näeb, — vool, mis tähelpanu väärrib, kuigi tema edustajatega ei saa kõigiti nõus olla. Temas ei peitu mingit hädahotu oma vaba isiku mahasurumiseks, nagu see fascistilisele liikumisele omane. Selle voolu pooldajad ei riietu mingisse vormi, ei kehalisse ega vaimlisse. . . Eemal on temast liig kitsas natsionalism, mis oma eesmäärke taotleb puhtmilitaristlikult organiseeritud üliõpilaskorralduse kaudu. Terve liikumine omab mingi hurmava nooruslikkuse ja naeruväärilikkuse ilme, eriti, kui mainida, et üliõpilastest soldatite arv umbes 600—ni ulatub. Muidugi: o isamaa! See vormitu idealism, mis esitatud Hans Kinck'i õpilase Sörngen Bukdahl's kaudu, on siiski heaks vastukaaluks materjalismile, mille sõda esile kutsunud ja mis meid ähvardab, lämmatada. Ei küsita enam: kuidas saaks ma inimeseks selle sõna ülevamaks mõttes, vaid: kuidas sooritan ma eksami võimalikult rutem? Tähtis on saavutada mureta väikekodanlise elu õndsust, mis sest, kui see elu ka hingetu oleks? Diogenese'l muutub ta inimese leidmise ülesanne ikka raskemaks, ikka kauem peab ta otsima. Probleeme ja voole leidub aga meil küllaldaselt. Üliõpilane, kes Ebbinghausist aru ei saanud, tähendas: „see kõik on väga lihtne, kui ainult seal neid neetud probleeme poleks!“ Kuid just probleemid on hääle vaimlisele apparaadile vajalised, ja need teevad elu raskeks.

saatnud kui nad ise. Olen aga päris rahulik, sest mul on auahnus uskuda, et minust ning mu „Biankast ja Ruthist“, hoolimata kõigist käänamisist ja väänamisist, midagi järele jääb, kuna igasugused prohvetid „pühalt teelt“ meile ei „sügavaid, tähtsaid sõnu“ ega muud ei anna.

15. IV. 24.

Jaan Kärner.

II.

Ilmneb. . .

Nagu arhitektuur suurelt on muutunud uue ehitusmaterjali tõttu (betoon kivi asemel jne.), nii peab ka inimese mõistmine ja kujutamine teiseks muutuma, sest ka siin on materjal juba teine ja tähelpanuväärilisem. See ilmneb viimaste päevade kirjanduses, see ilmneb kujutamiseviisis, mis osutub täitsa isesugusena ja erilisena (võiks vast öelda: imelikuna). See selgub ka mitmesuguste rühmade vaidlustes, isearanis kõige liberaalsema rühmituse, radikaalide, väidetes. Ja last but not least väljendub kommunistlike üliõpilaste kirjanduslikes tegevuses, kelle silmapaistvam edustaja Rud. Broby hiljuti tähelpanuväärt, veidi selgusetu raamatu „Kunst, üks introduktsioon“ on avaldanud.

Selles raamatus peegeldub aeg ja ta keerulisus, öeldakse otsimisel, kuid keegi pole veel midagi leidnud, kuidas sada „midagi“ ka mõista. Aeg otsib alust, psühholoogilist ühtlust, millele võimalik oleks uut elu ehitada. Ka raamatu ilm kannab aja märki: on käimas võitlus lõhestatud hinge üksikosade vahel. Läheks siiski liig pikale seda siin lühedalt kirjeldada; jätkub vast sellest, kui juhtida tähelpanu „Agu“ nr. 9 peale, mis selle probleemi üks näiteist.

See ilmneb. . .

Kindlasti! Uutes hingedes ilmneb uus aeg. Üliõpilased ei laula enam, nagu vanasti: „meie ilma valitsejad vaimu riigis. . .“, nad on omale kätte võidelnud uue eluvaatluse; nad on oma tähelpanu keskendanud praktilisele küljele ja — kas kaotavad nad oma hingelise jõu ja pinevuse, või muutuvad nad korralikkudeks alandlikkudeks inimesteks, kes alati „norus peaga elu väravail seisavad“. Kuidas on nad siin valitsejad, või saavad selleks? Nad on pigemini need, kellest meil suurim rahvuslik luuletaja on öelnud:

„. . . Meie osaks on ühes rahvaga töökas elu. Rahvast oleme meie tulnud, rahva hulka läheme meie; tema õnn olgu meile seaduseks! . . .“

III. Noored tüübid.

Ma arvan — noh, mis arvad sa?

Ma arvan, ütles minu sügavmõtteline kaasvõitleja, et seda mitte lihtsa juhusega ei tule seletada, kui meie maal rohkem kui mujal Euroopa mail vabasurma juhtumisi ette tuleb.

Miks siis — mingi juhuse?

Meie oleme loodud liig pehmest materjalist, meie ei suuda elu survet kanda — ja sureme.

Arvad sa — —? ütlesin mina.

Mulle näib, meil on liig palju enesekriitikat; kui haljas kevade on tuleud, siis tuneme meie vastikust halli hinge ja halli laiba ees ja — — Nüüd olen ma tegelikult noorte üliõpilastüüpide kaudu, kes hiljuti ülikooli tulnud, mõistma hakkanud, et meie liig pehmed oleme.

Praegusel silmapilgul on nad veendunud, et nad terve ilma on võitnud, ja ometi peab võitlus alles algama.

Pettumust katavad mõned kõrkuse koorega, mis aga kergesti läbipaistev.

Selle pehmusega on seletatav ka lüürika harrastus; pole mingi juhuslik nähtus see, et Daani lüüriline toodang suur ja arenenud, ja mind ei pannud see põrmugi imestama, kui Rootsi üliõpilane, kes minu juures võõrsil oli kord peale üliõpilaspidu ütles: paljuil neist noortest on naiselikud suud. See on õigus, ma oleks aga seda võinud ka varem märgata. Valjud, kitsad huuled ja külm näoilme, mida tihti näiteks, Saksa üliõpilaisil võib tähele panna, — see puudub siin täitsa. Ja selle asemel, et rapiiridega vehelda ja üksteist veristada, nagu see Saksa ülikooles harilik, unistame meie ja luuletame. Selles peitub suur hädaoht, nagu seda kord päris õieti filosoof A. Thuborg ühes meie üliõpilaslehes (neid on meil 3) on väljendanud: „Kõnelemisest ja luuletamisest on minu arvates noorte rohem hädaohtu karta, kui naistest ja alkohoolist. Minu sümpaatiad on pigemini nende noorte päralt, kes joobnud olgu siis veinist ehk naistest, nad suurendavad minu ja nende oma rõõmu olemasolu üle. . .“ Üldse saadaks meil hiljem küpseks, kui mujal; otse üllatav on vaadelda, kui kiirelt teiste maada üliõpilased arenevad ja elu tõsidust taipama hakkavad. See on mul valus näha — ja see rõõmustab mind.

õieti on viimane tähendus õigem. Teistel puudub üks staadium nende elust, ja nimelt kenaim. Neil puudub noorus ja naer; sõda ja kahurid on selles kõigis süüdi.

IV.

Üliõpilalehtedest.

Ma ei tea õieti, milleks meil Daanis nii palju üliõpilaslehti olemas. Helsingis on neid kaks, neist loomulikult üks rootsi- ja üks soomekeelne, meil pole aga mingit keeleküsimust, üldise mingit „küsimust“. Viimasel semestril ilmus mitte vähem, kui 6 lehte; muide, on osalt välja surnud; oma olemasolu jätkavad „Studium“, konservatiivse voolu häälekandja, mis vähe huvitust pakub; teda tuleb õieti kohtleda kui „ajalehte“, s. o., kui paberit, millele üliõpilasilma uudised peale trükitud. Võib olla muutub asi paremaks, sest toimetamine on nüüd usaldatud noore luuletaja-ekspressionisti kätte — parakonservatiivne ja müstikat harrastav sulg — les extrême se touchent . . .

Mina ei saa sellest aru; olen ju ka rumal.

Tähelpanuväärilisem kõigist lehtedest on siiski kommunistiline orgaan „Pressen“, väljaantav „uue üliõpilasrühmituse“ poolt, elavalt ja kenasti kirjutatud, täis veetlevat nooruslikkust ja pöörasust; nad kirjutavad seal — ütlegem parem mitte: võitlevad — sellest, mis meile „uus“; ma ei usu aga, et neil enestel täitsa selge oleks, mis õieti see „uus“ on.

Läbiimbunud inimlikkusest, on nad aga võitlejad kirjanduse ja kunsti eest, võitlejad rõhutute ja vaeste eest, on nad mitte üliõpilased, vaid inimesed, mitte valitsejad, vaid teenrid. Muide leht, mis iga nädal ilmub, teeb puhtakadeemiliste asjadega vähe tegemist; pole põhjust sellerärast teda siinkohal üksikasjalisemalt käsitada.

On veel kolmas üliõpilasleht „Akademiline Noorus“ — kena ja viisakas — kitsa natsionalismi hääletoru — mul tekib vastikuse tunne — Teie vabandate?

Yliõpilastyype III.

Romulus Silberhemd.

Muidugi eestlane, nagu seda tema nimi juba näitab. V-alevi pika, paksu ja punase, Jyri Silberhemd'i ja tema õrna, väikese abikaasa Lovise, Katerina, Eleonora synd. Hagebutteri ainuke ja jumaldet poeg.

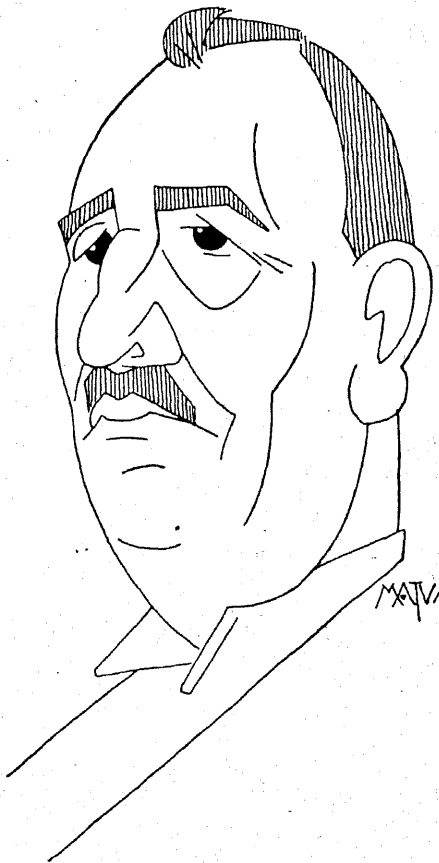
Juba oma ajal luges end perekund haritlaskunda, käis saksakeelistel jumalateenistustil, köstri majas „zum Besuch“ ja väikeses, valge riidega yle tõmmat mõõbliiga, saalis oli laual vana aastakäik pruuni „Die Woche“. Samuti muutmata luges end perekund ka nydd haritlaskunda, käis läbi kaupmehe ning apteekriga ja saalis oli „Die Woche“ asemele tekkind O. Lutsu väga korralikult hoit „Kevade“ ning kimp ajakirju, mida vahel pyhade ajal oli ostnud Romulus.

Keskkoolis, gymnasiumis, istus Romulus väga korraliku õpilasena esimeses reas. Ka musta õpilaskuue krae kylge oli õmmeld valge kahekordne riideriba, mis kaasõpilasele iganädalise puhta kraena paistis ja ta tema korralikult pabe-

risse pand raamatute nurgal seisis lilla tempel: „Библиотека Ромула Зилберхемда“

„Muidugi, muidugi Teie võite seda Romulus Silberhemd, Teie ylespidamine on kõigile õpilasele eeskujuks ja meile pedagoogidele suureks rõõmuks,“ sõnas alati pidulikult klassijuhataja, kui ta teisi õpilasi istuma jättis ja Roomuluse koju lubas või kui ta teda nagu pool kogemata alati tahtis näha klassi edustajana kõikidel pidulikkudel juhtumistel.

Keskkooli lõpetades astus Romulus, nagu kõik tema sarnaste kõlavate nimedega noormehed, õigusteaduskunda ja yhte lugupeet kadaklisse korporatsiooni. Kandis uhkusega musta tekkelt ja kokku puutudes endiste kaasõpilastega lausus häätatlikult „Ja muidugi, ega meile nii kergesti sisse ei saa. Meil pannakse suurt rõhku inimese peale. Ma oleks võind kyll mitme vahel valida, aga mul on seal vanemate värvikandjate seas häid tuttavaid, kes väga tahtsid et sinna tuleksin. Ja nii muretset omale Romulus rist lipsi, pani hallid kamashid mustade saabastele, kammis juuksed libedalt yle pea, õppis ära tosin saksakeelseid burshilaule ja käis baseert kahvatu elumehena kohvikuis. Oli nagu kõik tema

Arst nagu juba näost näha! Oli Vabariigi sünni päevil selle „päastekomitees“ uut ilmakodanikku vastuvõtmas.

kaaskorporandid „eesti peenema haritlaskunna edustaja“, kõik välimuselt siledad ja läikvad, nagu praegu ahjust tulnud värsked sepikud.

Siis hakkasid Romuluse kaasrebased kordamööda värve saama. Romulus ei olnud mitte esimeste hulgas. Tal oli ylespidamises veel juures vähe endisest korralikkusest ja ta ei saand ka kaasrebastega võistelde ylbuses ja uhkes elumehelikkuses. Siiski oli kuulda, et ta värvid varsti saab. Kuid miks ta ei saand esimesena?

Siia seltsis juure isa kiri, kes maanitses väljaminekuis kasinam olla ja kui Romulus arvesse võttis, et peale värvide saamist kõige eest juba ise maksa tuleb, kuna seni seda teised tegid, siis pika kaalumise järele otsustas ta kuidagi nii välja astuda korporatsioonist. „Muidugi“ lausus ta nyud kokku puutudes tuttavatega „korporatsioonil on väga palju häid kyli ja ma saan aru, et olen sellega and temale raske hoobi, kui sealt ära tulen, kuid ühele intellektuaalselt enam arenenule annab oma vahel öeldes ka korporatsioon kaunis vähe“.

Seal, st. korp-is, kahjetseti ka tõesti vähe rebast, kellest oleks võind „asja saada“ ja mindi päevakorras edasi. Romulus aga hakkas õppima, mida ta alati oli pyydnud korralikult teha. Iseenesest mõista võivad organiseerimatuiks jääda ja seejuures edukalt õppida ainult tugevad ja võib olla — võib koguni öelda enam suurtsugusemad iseloomud, sest selleks on tarvis äärmist tahtejõudu ja suurt eneseohverdamist igapäevase üliõpilase mõnudega võrreldes,“ seletas nyud Romulus jälle häahtlikult ylikooli poolpimedas koridoris noorele, alles ylikooli astunud, kaasvõitlejale.

Ja, kultuurtöö, kultuurtöö kodumaa ja rahva heaks, see on peale kõige meie üliõpilaste ylesanne! Sellele peame

V.

Lõpuks . . .

Kord ajasin ma temaga, vana professoriga, juttu sellest, kuidas tulevikus akadeemilise seisuse saatus võiks kujuneda. Peene, elutarga naeratusega trööstis ta mind: „Uskuge mind, praegune aeg avab üliõpilasele suuremad võimalused, kui kunagi enne — lagunenud ilm, mis uuesti tuleb üles ehitada; rahvas, mis nüüd eelplaanile tuleb nihutada — aeg otsib mitte rahaahneid, mammonakogujaid, — pigemini otsib ta inimest, mitte teravalt piireldud individualiteede väljendusena, vaid inimest teraviku liikmena, — küsiva, otsiva liikmena!“ —

Ma arvan, see on lõpuks ikkagi vähe; seisan vast individualiteedi ideele lähemal (ja ühes minuga palju, usun ma), kui seda professor heaks kiidaks. Kahtlemata läheme uutele aegadele vastu — on vaja valmis olla!

Kuid mil viisil?

Pareima ja ilusaima lahenduse olen leidnud Soome lüürikeri Edith Södergran juures. Ole valmis omale ülevat hingelist sisemust looma, „mingem“, sõnab ta, „vastu tulevate aegade päikesele Minerva täiusega näol.“

Lõpuks: tuleb olla täuslik — vaimliselt.

Lõpuks: tuleb valmis olla selle hingelise iluga, muidu tulete liig hilja.

Kjeld Elfelt.

ennastsalgavalt rakendama, sellele oma vaba aja pyhendama. Mina olen seda juba aastaid tagasi ette näinud. Mina oma üliõpilasele kogemusest võin öelda, et just see on, mis meil kõigil seni on puudud. Mina ennustan — — — — — . Auditorium, kuhu oli kogud rohkel arvul n-maakunna üliõpilasi oli elavalt kaasa kist Romuluse elavatest sõnadest ja ta valiti ühel häälrel n-maakonna üliõpilaskonna juhatusse.

Nyud algas Romulusele tõesti „ennastsalgava töö“ aeg rahvuslikult tähtsate aadete heaks. Neist langes tema „vastutavaks“ ylesandeks peasjalikult edustamine kõikide teiste üliõpilasorg-ide aastapäevadel ja koosolekute juhatamine, mida keegi ei osand nii seaduste piires kui tema, rahulik, kõiketeadev pilk yle koosolijate peade.

Kuid ah! Ikkagi prohvet ei ole lugupeet omal maal! Kas suudab yldse „lai hulk“ kunagi „hinnata yksikute ennastsalgavat tööd“ ja Romulus jäi uutel valimistel juhatusest välja.

Algul ta liikus veel, näoga nagu neil, kel tõesti midagi suurt ja ilusat sydame peal, aga kes nyud näeb mitte ei ytle, kogu ruumes. Siis jäid tema käigud „aja puudusel“ ikka harvemaks ja harvemaks ning liikmemaksu tasumise tähtpäeval langes ta selle mittetasumise pärast, kogu liikmest välja. „Ma ei või kogu liige enam edasi olla. Ma ei saa seda enam näha, kuidas on moonutat põhimõtted, mida oma ajal ennastsalgava töö läbi kogus ylesseadsin. Teie olete endale ost ud klaveri, teie olete yyrind suurema korteri. Mis jaoks olete muretsenud kardinad? Kõike seda raha oleks pidand kasutama keeleuurimiseks, yleschitavaks tööks“ kaebas Romulus, juhuslikult tänaval kokku saades, yhele kogu liikmele, kuna tal endal oli kaenla all, uus, äsja rätsepalt tood, frakk, lakkingad ja mõni paar siidi sokke. „Kultuurinimene peab seda

u ka väliselt olema" nagu ta seda ütles, nimetades m. s. et kõik see ei ole läind enam maksuma, kui mõnikymmend tuhat.

Nii hoolsa õppimisega hakkasid lõpule jõudma ülikooli-aastad ja ühes sellega sai Romulus Silberhemd'il uuesti selgekse, et on ikkagi tarvis organiseeruda. "Tugev iseloom jääb alati aatele truuks, ka siis kui tal raskuste ja pettumustega võidelda tuleb" pani vanem ksv. kel juba „kogemusrikas ülikooliaeg" selja taga kaasvõitlejatele sydamele, vaadates mustal tahvil vilistlase nimestikku, mis vahe peal jõudsasti kasvand ja mille seas leidus terve rida silmapaistvamaid seltskonna ja poliitika tegelasi.

Yhel ilusal kevadpäeval sõitiski Romulus Silberhemd, ülikooli lõputunnistus taskus, mida ta igaks juhtumiseks ka veel rongis mõned korrad yle luges ja kaasreisijate kysimuste peale väga lahkelt näitas „kuidas sarnane elus nii tähtis paber ka nyud, eesti ajal, välja näeb".

Tallinnas ostis Romulus pealekõige portfeli, pani sellesse oma atestadi, tellis vähesel määral nimekaarte uue teadusliku kraadiga ja sõitis siis jalad ristis, portfel kaenes yhe väga kõrgel kohal seisva kogu vilistlase l juure. Teigi sygava kummarduse, istus pakut sygavasse tooli ja algas — algul yhest ja pärast teisest — kokkuvõte ja lõputagajärg oli „mina Romulus Silberhemd, cand. jur., oleksin hea meeleaga nõus Teie austet juhatusse all näiteks y kohta täitma" — „Ja hm, hm!" tegi selle peale vilistlane „Oskan kolm kohalikku keelt — — —" — „Ja muidugi, hm, hm, hm!" — Olen poliitiliselt — — —" — „Ja muidugi, kuid kahjuks ei ole kõnesolev koht vaba. Kuid ma olen kuulnud, et n ministeeriumis olevat vaba m osakunna juhataja koht. Vast Teie kuulaksite järele" lõpetas viimaks kõrgel kohal seisv vilistlane teda vähe huvitava jutuaJamise. Romulus kummardas. Sõitis otse voorimehega yhes portfeliga n ministeeriumi juhataja kabinetti. „Minu nimi on Romulus Silberhemd, cand. jur. Tulen Teie juure hra l ylesandel, et enese peale võtta m osakunna juhatamist" — "Väga rõõmustav. Et hra l ylesandel?" — „Ja ma tulen just praegu sealt."

Romulus Silberhemd sai n ministeeriumi m osakunna juhatajaks. Tellis omale talveks uue kasuka kotik kraega ja vastava mytsi. "Inimese välimus peab ju vastama ta sise-musele".

Korra sõitis n ministeeriumi m osakunna juhataja ka ülikoolilinna ametlikkes asjus. Astus kogusse sisse, lasi nooremil liikmeil omale palitu seljast aidata, istus pehmele kohale. Ymber kõrgel kohal seisva vilistlase kogunes tähelepanelik kuuljate hulk. „Ma omist yliõpilaselu kogemustist võin Teile öelda, et ärge kunagi käige liig suurte ja kõrgete ideaalide järele, vaid valige omale alat. lihtsad ja kerged ylesanded. Käige tegeliku elu piirides. Pidage lugu vanematest kaasvõitlejatest ja kõrgetel kohtadel seisvaist vilistlasist. Minul on kyll juba ülikool selja taga, kuid ma muidugi annan hea meeleaga seal juhatus, kus see kasuks võik olla. Reell poliitikat peab ajama, ikka reell poliitikat! Idealism on ainult otstarbetu elu kaunistus. Näiteks mina olen oma vanaduse kohta juba õige kõrgel kohal n ministeeriumi m osakunna juhatajana, siis olen veel s liidu juhatuses, kandideerin p linnakoolikogu valimisil jne. Lyhida ajaga olen suutnud omale võita yldise lugupidamise. Minu karjeer seisab veel ees — ja kõik see ainult reell poliitika tõttu" Kuulda saades, et samal õhtul kaks kogu liiget sõidavad Tallinna tähendas ta valjusti „Ah nii! Kuule ksv. mine posti peale ja kõlista sealt jaama kassasse ja pane minu s t n ministeeriumi m osakunna juhataja nimel kinni üks suur l klassi magamiskupee täna õhtuks. Kui nad tõrguvad, nimeta et n ministeeriumi m osakunna juhataja tungival käsul!"

Kaasvõitlejad s ja v läksid täis ilusaid lootusi õhtu jaama, sest neid ootas enneolemata uhke sõit kõrgel kohal seisva vilistlase kulul. Ootasid. Vähe enne rongi tulekut jõudis vilistlane päralt. „Kas piletid juba võet?" Muidugi ei olnud veel. „Lähme võtma". Minki, saadi, makseti — — — Kuid viimast kolmest pidid tegema s ja v, sest kõrgel kohal seisval vilistlasel oli sõit riigi poolt prii. 1000 shmarki, 1000 shmarki kumbagist pidi esile tulema kahest kõhnast ja kulunud rahataskust.

Selle vastu kuid missugune mõnusus jn missugune uhke poos, kui villi kupees lehte lugema hakkas.

„Vabandage mu hrad, Teie olete vale kohtadel," tähendab viisakalt pakikandja pea läbi ukse sisse pistes ja piletid ette näidates „Teie näete et kohad on võet." kostab järsult kõrgel kohal seisv vilistlane. „Seda kyll, kuid hrd on eksind" — „Ma ei salli asjata lori! Siin sõidab n ministeeriumi m osakunna juhataja kaaslastega. Ma ütlen Teile kohad on võet ja asjal on lõpp!" See juures lendab kupee uks myrinaga kinni.

Kas Teie ei leia, et meil viimaste aastatege intelligenti arv jõudsasti kasvab," küsib muu seas kõrgel kohal seisv vilistlane mõnuga pehmele asemele heites ja laisalt oma kõrget kaela krae rõhumisest vabastades. „Ja muidugi, ja muidugi," vastavad nagu ühest suust s ja v, mõtted lahutamatalt oma tuhandeliste paberite juures häbelikult vilistlase poole piludes, mis see selle uhke asemega õige peale hakkab.

Mõne aja pärast kuulutab rahulik hingamine, et n ministeeriumi m osakunna juhataja juba uneriiis viibib, kuid nyud juba kindlasti ministrina või koguni riigivanemana.

„Miks ta ei või selleks ka saada ja kindlasti saab," mõtles täis aukartust reell poliitika vastu s. „Cave canem!" tuli v-le. elavalt meele kuskilt loet fraas. **Jaani Metslane.**

AKADEEMILINE KROONIKA

Akadeemilise kirjandusühingu esimene ettekannete koosolek 6. aprillil ülikooli aulas.

Akadeemilisi ühinguid on asutatud juba meie ülikooli esimesel tegevusaastal. Alles tänavusel, viienda tegevusaastal, koondusid ülikoolis töötajad kirjanduse eriharrastajaid Akadeemiliseks kirjandusühinguks. Olgugi, et see mõte juba mõni aeg ennemgi on olnud liikvel meie õhkkonnas, on ta jäänud teostamata vastavate jõudude kui ka mainitud ühinguks tarviduse puuduse kartusel. Aga juba esimene ettekannete koosolek on aratanud suurt huvi ei mitte üksi Ülikooli ringkonnas vaid ka laiemas publikus.

Loodame, ja miks meie ainult loodame, meie teame seda kindlasti, et tänu meie innuka juhatajale, esimehele, meie peagi võidame selle oma töö huvi ja intensiivsusega, mis oleme kaotanud aja kestes võrreldes teiste akadeemiliste Ühingutega.

Osavõtt Akadeemilise kirjandusühingu esimesest ettekannete koosolekust oli eriti elav. Kokkutulnud huviosalised täitsid aula viimse kohani. Peale akadeemilise pere oli ilmunud kirjanikke, ajakirjanikke ja hulk seltskonna tegelasi.

Ühingu esimees prof. G. Suits tervitab rohkearvulisi osavõtjaid: kaugemaid ja lähemaid vanemaid ja nooremait huviosalisi. Meie Ülikooli õhkkonnas on kirjanduslikud huvid elavad, kuid veel siimpaatlikum on, et meie huvid leiavad vastukõla ja toetust ka laiemais ringkonnas. A. K. Ü. on eriti rõõmus, et võib teretulnud ütelda suurehulgale külalistele. Esimees ei taha pikemalt peatada Ühingu põhimõtteil, sest selle viljast peab neid tundma.

Järgneb dots. P. Baumani ettekanne „Egüptuse leiud Greeka kirjanduse alalt".

Algul rõhutab referent Greeka kirjanduse suurt mõju ja tähtsust Euroopa kirjanduses. Ka peab loobuma vaatet

nagu oleks klassilises kirjanduses kõik uuritud. Ergutuseks selles töös on Egüptuse leiud, papüürused. Nad toovad palju selgitust Greeka kirjanikkude lähemaks tundmiseks. Täielikult on esitatud papüürustel Homeros; ta on domineerivaks jõuks tol ajal. Erilist tähelepanu väärrib 7. aastasajal e. kr. Lesbose lüürikuist Sappho, kes on üldse geniaalsemaid naisi. Sappho luule on armule, kuid tema helgete armuvalangute kõrval domineerib ka luupainajalik raskusmotiiv. Nagu teada oli Sappho naisõpeasutuse juhataja. Selle kasvandikke on ta kirglikult armastanud, aga nende truudusetuse pärast on ta tunnud ka raskemaid hingepiinu. Sappho austab ja peab suurt lugu perekonna elust. Ka selle naiskloostri elu kujutatakse neis fragmentes sümpaatlikes värves. See õhkkond on veellev, nii et peab hoiduma süüdistavaist etteheiteist. Pikemalt peatab referent Greeka komöödia ja tragöödia arenemisel. Greeka kirjandus on arenenud iseseisvalt; ta on kõige nende idude algataja, mis raliitsevad meie moodsas vaimuelus.

Üliõp. Virve Huik deklameerib katke Kreutzvaldi „Paar sammukest rändamise teed“.

Mag. A. Anni tutvustab koosolejaid Kreutzvaldi „Paar sammukest rändamise teed“ allikatega.

— See teos meie vanemas kirjanduses on eriti huvitav, siin esineb meil esimest korda kirjanik filosoofina ja luuletajana. Seega ei tohi ka tema algupära huvituseta olla. Selle Kreutzvaldi teose eeskujuks väidab referent Jean Paul'i novelli „Leben des vergnügten Schulmeisterlein Maria Wuz von Anenthal“. Üldse on mainitud töös üks kolmandik sõnasõnaline tõlge, teise kolmandiku eeskuju on märgatav, kuna kolmas kolmandik algupärane on. Kompositsioonilt on ka vastavate teoste ühtekuuluvus märgatav, olgugi, et tõlgitud kohad on ja jäävad tõlkeiks, on see teos oma tundeheutsuse ja isikupärase käsilluse tõttu huvitav ja algupärane.

Üliõp. Elsbet Markus deklameerib Visnapuu ja Underi luuletusi.

Hilise aja tõttu jääb ära prof. G. Suitsi ettekanne „Ilukirjandus prof. Rahamägi väitekirja illustatsioonina“.

„Ilukirjandus prof. H. B. Rahamägi väitekirja illustatsioonina.“

prof. G. Suitsi ettekanne Akadeemilise Kirjandusühingu koosolekul 11. aprillil Hügiteeni instituudi suures auditooriumis.

Prof. H. B. Rahamägi väitekirja käsitleb laiaulatuslist probleemi, Eesti rahva sündivuse kahanemise põhjustest. See töö pole veel üldsusele kättesaadav, aga ta on kaitsnud meie ülikoolis suure rahvahulga ees; see promotsioon oli huvitav ja mälestusväärne. Ja kui meie võiksime sellesse kolmesse köitesse pilku heita, siis näeks, et ta mahutab eneses kõike, mis maa ja taeva vahel. Aga kõigist arvudest ja tabelleist hoolimata figureerib siin õpetatud teoloog: kristlik vaade: hoiatus väljasuremise eest ja manitsus püüa eest. Sündivuse kahanemise põhjusena näeb prof. Rahamägi usuliste tegude kadu, tahte lodenemises, mis omakord on tingitud moodsa darvinistilise ilmavaate levinemisest. Referent ei taha arvustada väitekirja kogu ulatuses, vaid ainult kirjandusajaloolasena jälgides väitekirja illustatsioonina esinevat ilukirjandust. Esimesena kiriku vastasena säeb prof. Rahamägi Voltaire'i. Ei sümpatiseeri ka prof. Rahamägi Zola'le ja Tolstoi'le. Olgugi, et Zola viimased teosed on omamoodi evangeeliumid, hüüd nutele tõdedele, uuele inimsusele. Ka Tolstoi asketism ei leia heakskiitu. Negatiivse otsuse langetab prof. Rahamägi ka Frensseni ja Hauptmanni kohta. Eriti huvitav on see otsus Hauptmanni teose „Der Ketzer von Soana“ kohta,

mida saksa silmapaistvamad kriitikud on kõrgesti hinnanud. Nii võivad erineda kirjandusloolase ja teoloogi vaated. Prof. Rahamägi sümpaatia aga võidab hoopis tundmatu autor Bonssels. Eriti ta teos „Eros und Evangelium“.

Eesti kirjandusest ei nimeta prof. Rahamägi midagi kiitusega peale ühe Kr. J. Petersoni omaksväidetud luuletuse, kus meie luuletaja Kr. J. Peterson naise seesmist ilu ülistab. Siin on meil kahekordse eksamisega tegu. Esiteks on see Anakreoni luuletuse tõlge, teiseks pole siin tahetud naise sisemist ilu kirjeldada, Anakreon on tuntud meelilise Erose luuletajana. Visnapuud on tsiteeritud kaks korda. Tsitaadid langevad kokku J. Aaviku tsitaatiga teoses „Puudused Eesti uumas luules“. Neid tsitaate on prof. Rahamägi õigustatud oma kristliku ilmavaate seisukohalt mainima, aga tema oleks pidanud ka edasi lugema, siis oleks leidnud ka Jumala kiitust. Meie aja kirjanik on oma aja inimene, tema hingel on mitu ilmet. Prof. Rahamägi kirjanduse tundmine näib olevat juhuslik, seda võime konstateerida süüdistuses E. Vildele.

Prof. Rahamägi leiab, et meie esivanemad on eetilisel seisnud meist kõrgemal. Sellele otsusele toob prof. Suits vastupidiseid näiteid Russovi ja Läti Hendriku kroonikaist; ka meie rahvaluule tunneb mitmes teisendis laste hukkamist.

Ka meie tuntud erootilise luuletaja juures leiame meie laste ülistust. Meie aja kirjanik pole õppinud küll Moosese raamatust, aga seda rohkem elust.

Meie moodsas luules võib leida ka positiivseid motive, kellel seks silmad ja kõrvad on.

Suure auditooriumi täis publikut võtab läbiraakimistest elavalt osa, mis hilise aja tõttu tunnilise kestvuse järele lõpetatakse.

S. H.

Väärnähtusist üliõpilaskonnas.

Vaatamata sellele, et seame omale ülesandeks välise korrektse ülalpidamise ja vastastikuse isiku kasvatamise, on need nõuded mõnede juures ainult väline noor mille taha tihtigi peidetakse kes teab mida.

Käesoleval juhtumisel tahaks juhtida ksv! tähelepannu ühe konkreetse sündmuse pääle, mis küll häbiposti peab naelutama. Nimelt palusid ühe teaduskonna vanema kursuse üliõpilased Ü. Juhatusel Edustuse päralt olevaid ruume theeõhtu korraldamiseks. Ü. Juhatus lubas ruume harilikul tingimustel. Erateel saadi teada, et theeõhtu tahetakse korraldada hooliga. Seda kuulda saades anti suusõnal edasi kategooriline nõue, et akoholiga theeõhtut ei tohi korraldada ja sel tingimusel üldse ruume ei lubata. Kõigest hoiatustest alkohoolimata korraldati õhtu, mida võib küll õigemini jooma õhtuks, kui theeõhtuks nimetada. Muuseas saadi sel õhtul niisuguse vägitükkidega hakkama, mis küll vist barbaarseks peab nimetama. Nimelt rebiti üliõpilaskonna segakoori pärjad, mis kontsertreisudel sadud, seintelt maha, tähendades, et need tähendada surnu matjate pärgi. Kas siis segakoorile on selleks pärjad annetatud, et segakoori maha matta? Mõnel pärjal kisti isegi päälkirjadega lindid räbaleteks. Kui asjas süüdlaste poole pöördi küsimusega, miks nad akoholiga õhtu korraldanud, tähendas keegi korraldajaist, et sellest mindud sihilikult mööda. Küsimusele miks pärjad äraloobitud tähendati, et sellega ei tahetud iseäralist paha sünnitada. Selle juures ei mõeldudki süüdlased oma tegevuse üle vabandust paluda. Oma suure kultuurlikkuse kulminatsiooni punktiini püüti vist sellega jõuda, et lubati sel õhtul isegi harilikest suurelikest veidi kõrgemale tõusta — söögi lauale ja klaverile. Missugune „ülev“ meeleolu siin pidi valitsema seda kujutab see ette, kes on näinud joobnud inimeste koosviibimisi. Ü. Majandustoimkonna juhataja ametlikku nõuet teatud kella aeg ruumist lahkuda ei võetue arvessegi. Ainutt sellega saadi inimesed viimaks laiali et tantsu ruumes tuled ära kustutati ja ukсед lukutati, siis küll inimesed teises ruumis viibisid.

Kuidas ruumid peale „teeõhtu“ välja nägid, selle kirjeldusega ei maksa lugejate ilutunnet rikkuda. Sarnane

on see valmiv intelligents, kellelt eeskuju peab võtma? Trööstida võib ainult sellega, et niisuguste üliõpilaste arv siiski võrdlemisi väike on.

Et sarnased juhtumised ei korduks, peab Ü. Edustuse nõude maksma panema, et alkoholiga olenguid Edustuse ruumes üldse ei korraldatakse nagu see on maksev Edustuse enda poolt korraldatud koosviibimise kohta ja kus seda rikutakse ja vabatahtlikult ei loobuta, siis kas või politsei abi tarvitada. Üliõpilaskond peaks vist küll sarnasele arusaamisel jõudnud olema, et vähemalt ühisjoominguid ei peaks korraldama, ammugi mitte ühes nais perega.

—1—

Tsheko-Slovakkia üliõpilaskonna aasta peakoosolek Praagas 1.—3. veebruarini s. a.

1.—3. veebruarini s. a. peeti Praagas ära Tsheko-Slovakkia üliõpilaskonna aasta peakoosolek. Koos oli 107 delegaati, kes esitasid 17.500 üliõpilast Juhtumise Tsheko-Slovakkia üliõpilaskonna esimees Dr. Jaromir Kopecky.

Kongressi pea tähelepanu oli pöördud küsimustele, mis puudutasid töid üliõpilaste tervishoiu ja hoolekande alal. Elavate vaieluste järele, millest osa võttis umbes 20 kõnelejat, võeti vastu rida praktilisi resolutsioone, mis käsivad hoolekande statistika sisseseadmist üliõpilaste keskel, üliõpilaskodude avamist, üliõpilaste töö-börset, ülikooli maksude ärakaotamist jne.

Üliõpilastervishoiu alal tuleks asutada igasse ülikooli linna üliõpilastervishoiu osakonnad, nagu nad praegu Praagas juba olemas, kus iga üliõpilane leiaks arstilist abi ja kui tarvis ka ravitsemist; maal tuleks asutada kosumise ja puhkepaigad haigetele ja paranejatele. Eristilist abi tuleks anda, neile üliõpilastele, kes tiisikut põevad.

Järgmine päev oli täielikult pühendatud ülikooli ja kõrgemate koolide reformi küsimustele. Päevakorras ettenähtud aruanded selles küsimuses olid iseäranis tähelepanuväärt. Kõnelejad näitasid suurt huvi ja teadmisi neis küsimustes. Rõhutati eriti Tsheko-Slovakkia ülikooli süstemaatilise koordineeritud programmi läbiviimise vajadust.

Kolmas päev oli pühendatud Tsheko-Slovakkia üliõpilaskonna reorganiseerimisele. Valiti täidesaatev komitee käesoleva aasta peale ja määrati kindlaks tegevuskava. Täidesaatev komitee esimeheks valiti J. Skládál, abiesimees Dr. J. Appel, peasekretär J. K. Millo; välisloimkonna esimees F. Munk; nõukogu saadikud Dr. Kopecky, Dr. Appel, F. Munk, L. Ruhmann, J. Skládál; CIE peakoosoleku saadikud V. Holy, F. Boháček, J. Karvash, O. Pecl, peale selle 8 asetäitjat.

Välisloimkonna uus esimees Dr. Munk selgitas Tsheko-Slovakkia üliõpilaskonna juhtivaid põhimõtteid rahvusvahelises läbikäimises teiste üliõpilaskondadega. Kõneledes Rahvusvahelisest Üliõpilasiidust (CIE) tähendas ta: Meie peame laiendama oma ühistööd kõikide nende rahvaste peale, kellega meie seni poliitiliste takstuste pärast ei ole suutnud veel normaalset vahetust luua. Meie oleme valmis koostööta igatüüpi kes sedasama heatahtlikku vaimu ja sõprust avaldab. Meie võtame kõik oma jõu kokku, et seda vaimu ka CIE-s alalhoida. Viimane peaks forum'iks olema üliõpilaskondade praktilistele ülesannetele, aga mitte poliitiliseks lahinguväljaks. Niisugune trade-unioni taoline iseloom CIE-s on meie deviisiks eeltuleval Varssavi peakoosolekul. Meie oleme igasuguste ühisuste loomise vastu CIE-s ja leiame oma kohuseks näha, et CIE-s töötaks üks kogu, sõbralikus ja tõsisel vaimus maailma uue tsivilisatsiooni kasuks. Meie esimeseks kohuseks on CIE alalhoidmine ja tema kindlustamine, sest CIE on kõige kohasem asutus üliõpilaste rahvusvahelise töö tarvis.

H. K.

Üliõpilasvahetus Ungariga.

Üliõpilaskonna Välisloimkonna ja Ungari üliõpilaskonna Välisloimkonna poolt korraldatakse eeloleval suvel Eesti ja Ungari üliõpilaste vahetus.

Neil päevil sõlmitud kokkuleppe järele on vahetus 1) alaline, 2) seotud teatud tähtajaga.

1. Alaline üliõpilasvahetus. Üliõpilaskonnad teatavad teineteisele vastastiku iga kord üliõpilase nime, kes soovib lühemaks ajaks teise maale minna ja nõus on vastutasuks ühe üliõpilase teiselt maalt kas enese juures või tema poolt kätte juhutatud perekonnas sama pikaks ajaks ära vahetama, andes selle juures tasuta korteri ja ülespidamise, kuna reiskulud kannab vahetusest osavõtja üliõpilane ise. Vahetuseks ülesannud üliõpilaste nimed teeb teine üliõpilaskond omal maal teatavaks ja püüab leida tarviliku vahetuskoha.

2. Tähtajaline vahetus eeloleval suvel on kavatsatud 15 juunist kuni 15. juulini, s. a. 1 kuu jooksul, kus vahetus peaks sündima võimalikult suurel arvul. Sarnasel ühisvahetusel on see hää kulg, et vähendab korraldustööd ja teiseks, tuleb osavõtjatele üliõpilastele märksa odavam, kuna suurema grupi jaoks on võimalik muretseda passi, viisumite ja sõiduhinna kergendusi. Peale selle on vahetusaja jooksul võõrsil hulk oma kaasvõitlejaid, kellega võimalik ühendust pidada jne.

Üliõpilasvahetuse tähtsust eriti Ungariga ei tarvitse siinkohal pikemalt seletada ja põhjendada. Meie üliõpilased on ise sellest huvitatud, et enese jaoks suveks kergemal tingimistel väljamaal viibimise võimalust muretseda. Kui üliõpilasel enesel võimalik ei ole teise maa üliõpilast vastu võtta, siis on tal võimalus vastukoht leida mõnes tuttavas perekonnas.

Perekonnad, kellel võimalus on Ungari üliõpilasi enese juures tähendatud ajaks vastu võtta, kuid kellel oma liikmetest kedagi vastu saata ei ole, võivad vastusaatmiseks kas kedagi oma äranägemise järele Välisloimkonnale ette panna, või Välisloimkonna hooleks jätta, — teistele üliõpilastele reservcerimiseks.

Üliõpilasorganisatsioonid peaks hoolt kandma, et kas organisatsiooni enese, või vilistlaste juures vastu võtta teatud arv Ungari üliõpilasi, sellega avaneb organisatsioonile võimalus omi liikmeid aidata kergemini Ungari pääseda.

Üliõpilaste eneste hooleks aga jäägu samme astuda oma organisatsiooni, oma vilistlaste ja tuttavate perekondade juures, et seal Ungari üliõpilaste vastuvõtmisega suvel omale vastukäigu võimalust muretseda.

Üliõpilaskonna Välisloimkond palub kõiki, kes soovivad vahetusest Ungari üliõpilastega 15. juunist kuni 15. juulini s. a. osa võtta ja kellel võimalik on tähendatud ajaks Ungari üliõpilasi enese juure võtta, sellest kuni 15. maini teatada Välisloimkonnale (Helsinki uul. 1, üliõpilasmajas), soovivatult isikliku ülesandmise teel.

Tunnid esmaspäeval, kolmapäeval ja neljapäeval k. 12—1.

Välisloimkond.

Tehnikumi edustuse koosolek.

16. märtsil algab, nagu eelmise järele juhatus teadandega edustuse koosseisu muutmise kohta. Korporatsioonide liit on oma rukitud liikmest esitajad tagasi kutsunud ja uusi nimekirja järgi asemele saatnud. Muudatus on ka elektrikute nimekirjas, kelle tagasiastunud Ottensoni asemele Huuk edustusse pääseb, mille läbi küll enim sportlaste kui elektrikute esitus tugevamaks muutub. Päevakorras hulk väiksemaid küsimusi ja aruandeid. Kiirelt vaadatakse läbi asutatava Tehnikumi spordiklubi põhikirja, peatatakse vähe mõningate „Üliõpilastele“ seotud küsimuste juures; täiendavad valimised toimkondadesse, informatsioon juhatus tegevusest, otsus teha vastukäiklaskäigu Riia üliõpilastele nende kutsel ei võta samuti palju aega ja kahe ja poole tunniga on pühapäevane edustuse koosolek läbi.

Lõpuprojektid laevaehitajatele.

Laevaehituse osakonnas on lõpuprojektide kättesaamiseks neli üliõpilast ülesantud. Neile määras õpenõukogu järgmised tööd:

Reinthal'ile — reisijatelaev Tallinn-Kopenhagen-Londoni liinile.

Kahu'le — Baltimere ja Euroopa vete tramplaev.

Lubi'le — Puust mootorpurjek mille maksimaal mõõdud vastaks Eestist saadavale materjalile.

Jürgensoni'le — Tartu-Mustvee-Naroova liini laev.

Rahvusvaheline üliõpilaskaart.

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (CJE) poolt on Oxfordi konverentsi resolutsiooni põhjal tarvitusele võetud n. n. rahvusvaheline üliõpilaskaart. Selle kaarti ülesandeks on võimaldada üliõpilastele, kes võõral maal õpivad ehk reisivad, reisimise ja äraelamise kergenduste saamist nagu üliõpilasköötkides ja korterites, passide, visumite ning sõiduhinna kergendused; sissepääs igasugustesse asutustesse, teatritesse, muuseumidesse jne. kergendatud tingimistel. Kaartil on ühtlane vorm kõigi maade kohta ja antakse välja üliõpilaskonna juhatusel poolt oma üliõpilaskonna liigetele. Kõik üliõpilaskonnad on kohustatud selle kaardi ettenäitajale tarvilikult abiks olema ja vastavalt sellele on igal üliõpilaskonnal õigus nii oma maa kui ka välismaa üliõpilastelt see kaart ära võtta, kui nende ülespidamine seda nõuab.

Et üliõpilaskaarti tegeliku tähtsust võimalikult laiendada, saadetakse kaart teadmiseks ja tutvustamiseks kõigile asutustele, nagu üliõpilasmajad, raudtee seltsid ja valitsused, ministriumid, maksulise sissepääsuga kultuurasutused jne.

Üliõpilaskonna välistoimkond palub kõiki Eesti üliõpilasi, kes väljamaale õpereisile või üliõpilasvahetuseks sõidavad, üliõpilaskonna juhatuses (Tartu, Hetseli nr. 1) sarnase üliõpilaskaartiga varustuda. Välistoimkond.

Edustuse koosolek 18 märtsil 1 a.

Juhatab esimees W. Nano; protokollib kirjatöimetaja L. Kangur.

Päevakord: 1) Õpelaenu fondi põhikirj 2) Üldkoosoleku päevakord 3) Statistika küsimus ja 4) joksivad asjad.

- 1) Õpelaenu fondi põhikirj võetakse vastu teisel lugemisel mõningate muudatustega
- 2) Üldkoosoleku kokkukutsamine lükatakse edasi 30 märtsi päele. Päevakorda võetakse: 1) avamine, 2) arvuannet, 3) haigekassa küsimus.
- 3) Üliõpilaste õpelaenu küsimus.
- 4) Õperaamatute ja õpeabinõude muretsemise küsimus.
- 5) Tehnilise keemia osak. üleviimise küsimus Tallinna.
- 6) Õppussõdurite õpeabinõude muretsemise küsimus ja
- 7) Statistika küsimus.
- 8) Jooksivad asjad.

Üliõpilaste majanduslike seisukorra kohta käivate teadete tarvilikkust silmapidades leitakse soovitavaks et iga üliõpilane, vähemalt kord aastas, täidaks teatud küsimuslehe mis oleks kõige soodsam sissenõuda Ülikooli valitsuse kaudu õperaha tasumisel.

Antkeetlehe sisu tuleks väljatöötada silmapidades nii Ülikooli kui ka teiste üldhariduslike organisatsioonide huvivid. Koosolek lõpeb kell 9/11 õhtul.

Ankeet Üliõpilasköögi asjus.

Et Üliõpilaskonna köögi korraldamiseks lõunalkäijate arvamis teada saada, korraldas Ü. majandustoimkond vastava ankeedi. Ankeet sisaldas mitmesuguseid küsimusi ja kavatsusi Üliõpilasköögi korraldamisel, millele ka 30% lõunalkäijatest vastas. 70% vastuste andjatest on nõus Üli-

õpilasköögis edasi lõunalkäima, kui toitlusolusid parandatakse ja seks lõunasöögi hinda kuni 35 Emk. tõstetakse, tingimisega, et Üliõpilasköögis selle hinna eest mitte halvemini ei toidetakse, kui erakööginajades. 20% nõudis lõunasöögi hinda endiseks jätmist ja 10% isegi hinna alandamist.

Küsimusele kas ostetakse päale antava lõuna veel mitmesuguseid toite, kui see saadaval oleks, vastas 45% jaatavalt. Küsimusele, kas oleks tarvilik toitude vaheldust tõsta —, vastas jaatavalt 50%.

Toitude arvu suurendada soovis 15 prots.
Lihatoitude arvu suurendada soovis 20 "

Selle vastu:

Taimetoitude arvu suurendada soovis 35 "
Toidu hulka suurendada soovis 10 "
3-toidu andmist igapäev soovis 10 "
Köögi välist sisseseadet mugavamaks soovis muuta 10 "
Suppide parandamist nõudis aga 50 "
mis ka täiesti õigustud.

Täiesti rahul ilma mingisuguste nõudmisteta oli . . . 15 "

Silmaspidades ankeedis antud vastused, tuleks Üliõpilaskööki järgmiselt korraldada, niipalju kui köögipidaja neile vastu tuleb ja oma majanduslikud resursid seda lubavad. Lõunakoostöö hind tuleks endiseks jätta ja rohkem nõudlikule vastu tulla sellega, et ka päale antava lõuna oleks alati 3-s toitu saadaval.

Toitude vaheldust tuleks suurendada selles mõttes, et igapäev vähemalt nädalas ise toitu saaks. Suppide maitsvust tuleks tõsta. Köögi sisseseadet ja muid nõudeid on ammugi kavatsus parandada, kuid Üliõpilaskonnal puudub selleks praegu raha. Üldiselt ankeedi järgi otsustades, ollakse Üliõpilasköögiga võrdlemis rahul, rohkem kui seda eeldada võis.

A. Öunapuu,

Majandustoimkonna juhataja.

Akadeem. spordi-klubi võimlemis-pidu.

30 märtsil s. a. pidas akad. sp. kl. traditsiooniliseks (aastas üks kord) kujunenud võimlemispidu, mis puht sportlase eeskavaga oli. Inimesi kaunis rohkesti; õpejõududest prof. Rammul ja mõned külalised Tallinnast.

Pidu algab nais- ja meesvõimlejate esinemisega. Sellele järgnevad naisülõp. poolt mõned vaba-, kepi- ja nuiaharjutused, on nõrga võitu, sest puudub liigutustes ühtlus. Ka harjutuste harmoonia ja plastilise külje peale oleks pidanud rohkem rõhku pandama. Mees- vabaharjutus ei ole sugugi parem. Hästi paremad on juba naiste harjutused riistadel — hobusel ja rööbaspuul. Tehtakse julgelt ja kaunis puhtalt.

Põnevamateks paladeks on meeste harjutused: kangil, rööbaspuul ja rööngastel. Õnnestuvad õige hästi ja iseäranis kangil. Üliõp. Hürv demonstreerib mõned numbrid Pariisi olümpiaadi võimlemiskavast, mis publikumi tähelepanu omavad ja kiiduavaldustega vastu võetakse.

Mees- kui naisvõimlejail tuleks rohkem tähelepanu vabade harjutuste ettekandmise puhtuse ja nende valiku peale pöörata. Valusamaks küljeks on veel marsimine, riistade juurde tulek ja äraminek. Need on harjutuse osad ja sellepärast tuleb neid sama puhtalt kui harjutustki täita. On need küljed nõrgad, võib ka kõige parem harjutus halva mulje jätta.

A. V.

Ekskursioonühing.

Jõulu eel kinnitati tehnikumi juures asuv ekskursionühing, mille ülesannetes seisab kodumaa tööstusega tutvustamise hõlbustus ekskursionite tehes ja perioodilist kaubandus-tööstus ajakirja väljaandes.

Ühingul on kavatsusel juba käesoleval kevadel suuremat ekskursionit Pärnu ja Viljandimaale ette võtta sealse tööstusega lähema tutvumise otstarbel. Sama ühing korraldas 1. märtsil Mustapeade klubis peo, millel ettekannete hulgas raadiokontsert Berliinist anti. Uudisena aratas raadiokontsert tähelepanu ja teda kuulati hoolega.

Teadaanne

Detsembris 1923. a. pöördus Tartu üliõpilaskonna Juhatus ettepanekuga suuremate Tartu riide-, jalanõude-, kosmeetika- ja tualettartiklite, raamatu- ja kirjutusmaterjali-, manufaktuuri- ja spordiriistade äride, samuti riiete ja jalanõude valmistamise töökodade poole — võimaldada üliõpilastele tarbeasjade ja -ainete satmist alandatud hindadega. Sellele ettepanekule on seni järgmistelt äridelt vastused tulnud:

I. Riidekauplustelt ja rätsepatöö äridelt:

M. Wallas — lubatakse 10 prots. hinnaalandust,
K. Wengerfeldt — samuti,
E. D. Uusen — lubatakse hinnaalandust,
M. Laurits — " "
I. Ereline — " "

II. Jalanõude äridelt:

„Unioni“ vabriku esitaja O. Willmann — lubatakse 50 marka hinnaalandust paari jalanõude pealt.

III. Kosmeetika- ja tualettartiklite äridelt:

Lill-Hakkaja — lubatakse 5 prots. hinnaalandust,
K. Niggol — lubatakse 10 prots. hinnaalandust.

IV. Raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplustelt:

A.-S. „VARRAK“ — lubatakse hinnaalandust kirjutusmaterjali pealt 5—8 prots., raamatute pealt 10 prots., loengute pealt 15 protsenti.

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ — lubatakse oma kirjastuse väljaannete pealt 15 prots. hinnaalandust, tingimusega, et tellimised antakse kas Üliõpilaskonna Juhatusel ehk üliõpilaskonnanõukogu kaudu.

Tartu Üliõpilaskonna Juhatus soovib kaasvõitlejale oma tarvitusteks ülaltähendatud äridest tellida ja ostusid teha. Hinnaalandust saavad üliõpilased ülalnimetatud ärides üliõpilaskonnanõukogu ettenäitamisel.

Tartus, 4. aprillil 1924.

Tartu Üliõpilaskonna Juhatus.

Raamatute büroo

teatab, et praegu komisjoni müügil järgmised raamatud saadaval on:

Schmaus, Основы патологической анатомии, томъ I. 1922 500 мар.

Alois Höfler, Didaktik der Himmelskunde und der Astronomischen Geographie 1913 1000 mk.

Teadaanne.

Üliõpilaskonna Välistoimkonna juures olev raamatute büroo teatab, et büroos on kogu raamatuid, mis omal ajal üliõpilaste poolt tellitud ja büroost väljavõtmata jäänud.

Nüüd on otsustatud need raamatud alandatud hindadega müügil lasta: raamatu hind on alandatud tellimisel ettemakstud summa võrra ja peale selle veel järelejäänud summast 20% maha arvatud.

Nimetatud tingimustel on büroos praegu järgmised raamatud: (v. nimestik)

Büroo asub Hetseli tän. 1, tuba 14, avatud igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 10—11 e. l.

Raamatute nimekiri mis alandatud (20%) hindadega raamatute büroos Hetseli tän. 1, tuba 14 müügil on

	Aland. hind	Endine hind
Müller u. Presler, Leitfaden der Projektionslehre	304	430
Franz v. List, Strafrechtl. Aufsätze u. Vorträge	220	275
Treadwell, Analytische Chemie I	500	625
Überweg, Grundrisse d. Gesch. d. Philosophie II	844	1105
Sigwart, Logik I—II	948	1233
Montelius, Die Chronologie der ältesten Bronzezeit in Nord-Deutschland und Skandinavien	548	735
Müllenhoff, Kommentar und Abhandl. z. Germania d. Tacitus	640	800
Grimsehl, Lehrbuch der Physik. B. II	1508	1885
Brechts, Ausbildungskursus für prakt. Lebenskunst, log. Denken, freie Votr.- u. Redekunst	2032	2640
Köhne, Die Deutsche Dendrologie	816	1120
Pusch, Lehrbuch der allgemeinen Tierzucht	1396	1845
Planck, Vorlesungen über die Thermodynamik	376	570
Brockhaus, Handbuch des Wissens III	1008	1360
De Quervain, Chirurgische Diagnostik	1648	2160
Ellenberger-Baum, Lehrbuch d. topograf. Anatomie des Pferdes	1328	1760
Strasburger-Noll, Lehrbuch d. Botanik	872	1190
Langenscheidt, Wörterbuch (deutsch-englisch)	256	320
Schaffer, Lehrbuch d. Histologie u. Histogenese	1712	2240
Kitt, Lehrbuch d. allgem. Pathologie f. Tierärzte	2220	2775
Scherer, Geschichte der deutschen Literatur	432	640
Meyer-Lübke, Historische Grammatik v. d. franz. Sprache I, II	460	675
Friedrich, Kulturtechnischer Wasserbau I	944	1280
Birk, Kinderkrankheiten	368	560
Schmieden, Der chirurgische Operationskursus	1328	1760
Gärtner, Leitfaden der Hygiene	596	845
Chavanne, Sahara	844	1055
Treadwell, Elektroanalytische Methoden	1728	2160
James, Psychologie	1380	1825
Bleuler, Lehrbuch der Psychiatrie	1224	1630
Sachs-Villatte, Französisch-Deutsch u. Deutsch-Französisch Wörterbuch (grosse Auflage)	8624	10880
Forsyth, Lehrbuch d. Differentialgleichungen	1828	2035
Braune, Althochdeutsche Grammatik (1 eksempl.)	420	625
Wagner, Methodik des erdkundl. Unterrichts	1319	1465
Ole, Grundriss der allgemeinen Erdkunde	1172	1440
Passarge, Kalahari	5040	6400
Überweg, Geschichte der Philosophie III u IV	2005	2705
Praune, Althochdeutsches Lesebuch (eksempl.)	420	625

Üleskutse.

On saanud harilikuks nähtuseks, et iga semestri lõpul hulk kõrgeväärtuslisi õpperaamatuid üliõpilaste poolt bukinistidele ära müüakse naeruväärt odavate hindadega, sellega bukinistidele mitmesaja protsendilist vahekasu võimaldades. Et niisugusele ebaloomulikule nähtusele piiri panna ja võimaldada üliõpilastele raamatute eest enam-vähem ajakohast hinda saada, on üliõpilaskonna raamatute büroos (Hetseli t. nr. 1, tuba nr. 14) korraldatud raamatute vahetaliitus nende komisjoni võtmise näol. Iga üks, kellel kavatsus õpperaamatuid müüa, teatagu sellest büroole, juurde lisades mis-suguse hinnaga ta nõus oleks raamatut müügil lasta. Raamatute büroo avaldab perioodiliselt komisjonil müügil olevate raamatute nimestikud üliõpilastele teadmiseks, ja kindlasti leidub ostjaid, kui raamat enam-vähem tarvitata. Büroo võtab vahetaliituse eest 5% tasu müügi hinnast. Kaasvõitlejad, tooge oma õpperaamatud, mida teie enam ei vaja, müügil raamatute büroosse! Büroo on avatud igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 10—11 e. l.

Raamatute büroo.

Vastutav toimetaja: **Aug. Oinas.**

Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Edustus.**

**Moodsam, täielikum
ja odavam**

juuksetööstuse-äri

:: :: **Eestis** :: ::

Tartus, Jaani tän. 16, Raatuse taga
Telefon 6-43.

**Daamide, herrade ja teatri
coiffeur-salongid. Manicure**

Äris ainult esimesejärgu töö-
jõud. Eeskujulik puhtus. Jootraha ei võeta.
Austusega **J. Luksep.**

Viini kondiitriäri

Jaani tän. 7 (Telef. 610)

I. järgu kohvik.

Suur valik:
dessertkooke, šokolaadi, kompvekke ja
igasuguseid üllatusi.

Tellimised tortide ja kringlite peale täidetakse
igal ajal korralikult.

Saapatööstus ja -kauplus

A. Josset

asut. 1895. a.

Tartus, Kõuni t. 4

soovitab

jalanõusid

kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest

Üliõpilaslehte

Eesti Üliõpilaskonna häälekandjat võite
tellida Vabariigi **kõigi postiasutuste**
kaudu.

Soovitame

kladesid, vihkusid,

**joonistuse ja laua
blokkisid**

ning igasuguseid muid

Kirjutuse vahendeid.

Samuti soovitame

**inglis-, prantsus- ja saksa-
keelseid raamatuid.**

Eksiarvamiste ärahoidmiseks rõhuta-
me, et meie kaupade **hinnad võistle-
mata odavad** on.

Et see tõesti nii on, selgub, kui lähe-
malt tutvunete meie hindadega.

K.-Ü. „LOODUSE“

raamatukauplus

Rüütli tän. nr. 9

Osa-ühiuse

„LINDA“

kohvik

Suurturg 2 — — — — Suurturg 2

Telefon 4-83

Eesti seltskonna

parem kohtamispaik

Alati saadaval kõiksugu kondiitri

:: :: :: :: :: :: saadusi :: :: :: :: :: ::

Tellimised täidetakse korralikult

Rahva tulevane elujõud ripub sellest, kui võrra tugevate vaimliste huvidega noorsugu tal on, sellest, kui ideeikas ja elujõuline on tema noorsooliikumine.

„UUDISMAA“

on meie tõuseva kultuurtahtelise noorpõlve häälekandja.

Iga ajajärk toob endaga kaasa nii uued väliselu tingimused kui ka uue hingeelu. Elujõuline on see rahvas, kelle noorus kyllalt hergatundeliselt neid tingimusi tajub ning seda uut hingeelu kultuuriliseks eluks jõuab kultiveerida. Selleks on suurim tähendus igale rahvale tema noorsoo vaimline ärksus ja elavus.

Juba kuuendat aastat on ilmud „UUDISMAA“ selle kultuurtahtelisema ostmishimulise noorsoo häälekandjana. Iga aastaga on ta kypsend ja kasvand ikka kindlavaatelisema noorse ja tema ideede eestvõitlejaks.

Ta on ylekasvand ajajärgust, kus ta oli ainult kitsas noorsooyhingute ametlikkude teadete ilmutaja. Samuti aegust, kus ta kõigepäält toitis end keskkoolinoorsoo veel kypsemata ilukirjanduslike katsetega. Ka nyüd on ta lugejasringis pääasjalikult keskkooli noorsugu. Aga ta on kasvand yhtlasi vastavaks ka muule intelligentsemale noorsoole, kõigile uuendusnõudjale laiemaski piirides, kõigepäält ylõpilasenoorsoos. Ta on saand ilmavaadet kujundava, valmiva noorpõlve keskemaks häälekandjaks — ja ainukeseks ilmavaadet ja ideidlevitavaks ajakirjaks Eestis yldse.

„Uudismaas“ on senni töid avaldand arengumeelsed ja noorusvaimulised vanemad haritlased, valmiv ylõpilaspõlv kui ka keskkooli noori. Tunnumaist nimedest võiks mainida: August Anni, Alex Antson, Villjem Ernits, Al. Elango-Juhanson, Juh. Jaik, H. Jürgenson, Valter Kaaver, Agnes-Kauts-Mihkelson, Hilja Kettunen, Alfred Koort, E. Krusten, A. A. Laanessaar, Erik Laid, Linda Leeman-Laguvee, Oskar Loorits, Harry Moora, Eduard Nukk, Ants Oras, Selma Perv, Jaan Pert, Ernst Raudsepp-Kalamees, Olev Reintal, Rich. Ritsing, Ludvig Sapotzki, Gustav Suits, A. M. Tallgren, Fr. Tuglas, Peeter Treiberg, Sophia Vardi, J. Vilms, K. Zirkel j. t.

„Uudismaad“ lugema peab igayks, kes tahab kaasa elada meie tõuseva intelligenti, eriti meie noorsoo vaimuelu ja kel huvi on oma ilmavaate väljaarendamise vastu.

„Uudismaa“ maksab 200 m. aastak. (8 n.). Endised aastak kokku 585 mk. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid. Toim. aadress: Tartu, Postk. 79.

VI aastekäigu senni ilmunud №№ sisuks on muuseas:

№ 1. Juh. Liivi number G. Suits: Juh. Liivi mälestades. Fr. Tuglas: Mälestused Juh. Liivist. A. Kalamees: Juh. Liivi loomingust j. m.

№ 2. S. Perv: Noorsooliikumisest ja isiku arenemisest. L. Laguvee: Sisemisest kultuurist. V. Kaaver: Clartè j. m.

№ 3—4 (Kuustinumber) Luuletused: V. Kaaveri, A. Laanessaar, E. Nukk, S. S. Perv, J. Andreller, E. Krusten, K. Ehrmann, A. Masing. Proosa: A. Antson, G. Saar j. t.; Ritsingu kompositsioon; seitse repr. „Pallase“ õpilastööde näituselt j. m.

№ 5. A. Anni — G. Suits 40 aastane j. m.

№ 6. G. Suits — An. France'i koolimälestusist, E. Oldekopp — Vaimuelu murrang ja noorsugu. A. M. Tallgren — Velskeri jutustused j. m.